

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instrvctio Magistri Novitiorvm

Juan <de Jesús Maria>

Coloniæ, 1613

Pars Prima, De Magistri virtutibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48543)

PARS PRIMA

De Magistri virtutibus.

Cap. 1. De humilitate.

Vibus oporteat clare virtutibus eum, qui aliorum præceptor constituitur, Iesus Christus Sapiencia nostra disertè significauit aiens: Discite à me; quia mitis sum, & humilis corde: ac si planius sic effatus fuisset: Idoneus præceptor sum, vt à me discatis: rationem quæ subtexit dicens: Quia mitis sum, & humilis corde; quasi apertius diceret: Ratio, ob quam discipuli mei esse, & in doctrina mea discenda operam ponere debetis, in promptu est; quia non Magister superbus, & impatientis, sed affabilis, & mansuetus sum, ac proinde dulcissimo vos magisterio solabor & instruam. Ad hoc igitur exemplar Nouitiorum Magister formandus est: quocirca in eius instructione, hu-
a mili-

militas, & mansuetudo, primo loco tractandæ sunt. Humilitas velut virtutum cæterarum fundamentum hoc capite traderetur: mansuetudinem, capite secundo, trademus.

2 Quanam humilitate Magister præstare debeat, vel ex hac ratione perspiciatur, quòd Sapientia excellere debet: ea videlicet Sapientia, quæ latet prudentes huius sæculi filios. Omnino enim verum est, quanta vis doctrina, & ingenij perspicacitate quis polleat, non posse huius Magisterij partes explere, nisi diuino lumine illustretur; quod & rei tractandæ summa humanisque conatibus inaccessa difficultas, & experientia quotidiana cõuincunt. Illustrabitur autem, si humilis esse studuerit, sicut scriptum est: Abscondisti hæc à Sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis.

3 Magister ergo sibi persuadeat, frustra se conaturum quibuscumque dotibus præditus sit, nisi humilia de se cogitaauerit, serioque senserit; & eo sui ipsius despectu, sibi diffidens, ad fontem Sapientiz, pro idonea ad discernendum

iudicium luce recurrerit. Eo quippè ipso, quòd sibi satis sapere videatur; aqua Dei vindicta, errare sinetur, & ad aeternum lumen confugere non assuescens, in dies singulos, magis excæcabitur. Quicquid ergo didicerit, creberrimis humilitatis actibus, Iesu Christo subijciat; & stultum, ac ignarum se esse existimans, Sapientiam quotidianis precibus, & sacrificio postulet, ut à recto itinere aberrare minimè permittatur.

4 Suppetunt efficacissimæ rationes, & exempla ad hoc humilitatis studium amplectendum. Rationes in hunc modum indicamus.

Prima Ratio. Statuamus Magistrum Novitiorum esse planè doctissimum. Certè si doctrina præcellit, sciat necesse est, prauum esse cor hominis, & inscrutabile, soli què Deo finis illius multiplices patere. Quomodo ergo sine infuso Dei lumine, non humilium privilegium, Novitiorum corda, quæ explorare necesse est, perscrutabitur? Rationis huius pondus immensum est. Homines quippè sæculi vitijs & fraudibus

assueti, ij præsertim, qui sunt maiores natu, quorum conscientia solent esse laqueis multisimplicitæ, quomodo, absque peculiari Dei luce, quæ cordis oculos illustret, prudenter regentur?

5 Ratio secunda. Inter viros rerum diuinarum peritos constitutum est, clara ingenia, & doctrinis multis exculta, non modò, quando per incogitantiam in educatione Nouitiorum, quicquam attentarunt, verùm etiam, quando ex præmeditatione, id aggressa sunt in spirituum discretionem, siue directionem grauius errasse. Cùm igitur hoc perspectum, & experientia probatum sit, manifestum efficitur, aliquid defuisse, propter quod erratum sit. At non defuit ingenij vis, non doctrina, non præmeditatio. Defuit ergo lux cœlestis, & Spiritus sancti directio, qua humilia corda reguntur; ac eo ipso patet defuisse, Magistri humilitatem, quæ ope diuina, non suo quidem ingenio, vel doctrina niteretur.

6 Ratio tertia. Si Theologicè rem expendamus, certum est, præter habitum
scien-

scientiæ, & diuinam illius habitus conseruationem, sine qua in nihilum abiret, ad actualem scientiæ applicationem, Dei auxilium requiri, sine quo quantūuis egregia scientia, nullū actum produceret.

Quæ quidem Theologica ratio ubique vera est; at ubi agitur de actu supernaturali, non quocumque, sed eximio, ubi copiosius Dei lumen adesse deberet, manifestius suam vim, & veritatem ostendat. Iam igitur hac ratione posita, quis non videat, animos sibi fidentes, & ope diuina se ad actus frequentissimos egere, non adeo humiliter sentientes, tanquam oculis captos, in subtili rerum internarum iudicio hallucinatos? Profecto siue Magister sit doctrina excultissimus, siue mediocriter peritus, vnum superest ad errores vitandos remedium; vt scilicet, coram Diuina Maiestate se prosternat, & (quod ad regnum administrandum egit Salomon) humillimo sensu, Dei Sapientiam, & bonitatem imploret.

7 Non desunt ad rem confirmandam exempla permulta. Ioseph erat humil-

humillim^o corde; qui, postquã Aegyptij humiliauerunt in compedibus animam eius, agere Deo, constitutus est Aegypti Princeps, & aulae Phararaonis quasi Magister, vt eruderet principes eius sicut semetipsum, & senes eius prudentiam doceret. Dauid erat similiter humillimus corde; qui accepto quoque regno dum saltaret coram arca fœderis dixit; Humilis ero in oculis meis. Propterea regno, & magisterio rerum diuinarum idoneus fuit, iam inde à principio, quando Deus cordium cognitor de post fœtates accepit eum, pascere Iacob seruum suum, & Israel hæreditatem suam. Sic non modò temporali administratione, sed mirabili diuini cultus amplificatione paut eos in innocentia cordis sui. Suppetunt exempla recetiora, nò tantũ Sancti Francisci, & Domini-
ci, quos bonos Nouitiorũ educatores humilitas vsque ad stuporẽ admiranda fecit; Sed aliorũ quoque, qui hac ætate nostra superstites sunt, vel paulò antè defuncti: quẽ à Magistris ignorari nò decet.

8 His ergo rationibus, & exemplis Magister ad humilitatis culum animum
tur,

tur, & tria monita opportunissima, si
Nouitiorum cordibus potiri cupit, ob-
seruet. Primum, vt internos humili-
tatis actus frequenter exercent, pro-
pria cognitionis, & fragilitatis memor.
Secundum, vt nonnullos etiam exter-
nos humilitatis actus, inter discipulos
ipso obeat, vel ægrotantium cellas e-
uerrens, vel matulas, & trullas eluens,
vel obsoletas, lacerasque Nouitiorum
vestes refarciens, vel sordidos discipu-
lorum pedes lauans, vel similia alia hu-
militatis officia exequens: quæ certè
obsequia, si alacriter præstentur, ad
animos vehementer commouendos
plurimum valent. Tertium monitum
est, vt à quouis alio, à senioribus præfer-
tîm, & expertis discere, & sciscitari non
dedignetur. Quod si scire cupit, quo
pacto, & tria monita hæc, & alia quæ-
uis efficaciter obseruare possit, respon-
sio in promptu est: nimirum, vt virtu-
tem humilitatis plurimi faciat, & eius
honestatem, ac suauitatem assidue con-
templetur. Apparebit enim omni de-
core mundi formosior, & bonum tan-
ta pulchritudinis æstimatorem alliciet.

9 Poterit autem vti precatione hac ad pretiosissimam virtutē hanc impetrandam : Humillime Rex cordium Iesu Christe, per viscera misericordiæ tuæ, in quibus visitasti nos oriens ex alto, obsecro te, creare digneris in me cor humile, & purum, cupidissimum secretæ eruditionis tuæ : vt in schola humilium discipulorum tuorum, fiam dono tuo sapiens, ad regēdam, sine deceptione, nouellam prolem dulcissimæ genitricis tuæ.

Cap. 2. De Mansuetudine.

Dvo sunt, quæ ad Magistri functiones perfectè obeundas potissimum requiruntur, doctrina scilicet plusquam humana, & exemplum. Primum obtinetur humilitate, per quam, velut per quendam aquæductum Sapiencia cœlestis in animam vilia de se opinantem deriuatur, vt spiritus diuino plena pascat tyrones verbo : alterū præstat mansuetudo, quæ dum animum nullis occasionibus perturbari finit, & externam conuersationem sedatam, & moderatam producit, vtilissimum, & iucundissimum

Nouitiorum.

mum vitæ præbet exemplum . Cuius certè veritatis ratio satis per se perspicua est. Reddit enim mansuetudinis virtus hominem ab omnibus incompōsitis motibus ; quibus proximus offenditur, alienum : vt nec iniuria laceffitus , nec contumelijs affectus , nec importunis negotijs interpellatus, à sua tranquillitate dimoueat : quæ hominis planè cœlestis imago est.

2. Quàm sit autem cultura virtutis huius Nouitiorum Magistro necessaria, satis conuincitur verbis illis proximo capite è Christo allatis : Discite à me ; quia mitis sum . Christus enim , dum discipulos recenter vocatos , adhuc rudes erudiret, Magistrum sanè Nouitiorum ad viuum repræsentauit: vt neesse non sit, aliud Magistrorum exemplar intueri . Sed ad tractatus perfectionem rationes aliquot idem euincentes , producere consilium est.

3 Ratio prima hac in re . Qui laboriosum magistratum gerunt , & subeuntia tædia patiuntur , rebus quoq; politicè perpensis, siue Christiani , siue Infideles sint , enituntur simulatam sal-

tem aliquam mansuetudinem exhibere . Non enim ad superiores honores & lucra se ascensuros sperant , si impatienter agant , & negotiorum gestores irati deterreant . Neque opus est, veritatem hanc vniuersarum nationum consensione probatam, nimisq; notam alijs argumentis confirmare . Erit ergo è Magistri Nouitiorum , laboriosam præfecturam gerentis officio, non fictam , qualem , qui Deum non curant, sed veram, quæ imitatores IESV CHRISTI deceat , mansuetudinem, & corde concipere, & mitissimis actibus externis præ se ferre . Et quidem ratio hæc à genere petita est.

4 Ratio secunda, quæ ab specie gubernationis ducitur , & propinquior est. Neminem monasticæ disciplinæ peritum latere potest, functionem Magistri Nouitiorum esse operosissimam. Nul- lum quippè tempus siue diurnum, siue nocturnum ab accurata nouarum plantarum custodia excipiendum est: neq; vllum, in re rustica, culturæ genus reperitur, quod tam vigilem ac indefesum cultorem requirat. Ad sunt ingenia
mul.

multiplicia, hæc acria, illa languida, hæc dolosa, illa simplicia, hæc tarda, illa velocia: quæ tam longè discrepantia ad vnam methodum redigere, nimis laboriosum est. Ad sunt Nouitij rudes publicè, & priuatim erudiendi: ad sunt tentati roborandi, & instruendi: ad sunt malè affecti indulgenter interdum tractandi: ad sunt mortificationis incuriosi passim admonendi: ad sunt importunidentidem tolerandi.

Succedunt exercitia multiplicia inter se ferè contigua, quibus Magister debet interesse. Occurrunt innumere minutiores cæremonia, quas debet obseruare, & ad horas penè singulas, alijs inculcare. Redeunt in orbem sacre Confessiones, & communiones frequentissima.

Subest cura multiplex rerum temporalium, putà vestium, librorum, & aliorum similibus; subest & cura valetudinis, & variarum, quas percensere non possumus, sollicitudo, quæ valida quoque corpora facillè eneruat. Quæ certè omnia si quis in vnũ cõgerat, & alia plurima inopinata, quæ Magistro nolenti occurrunt, circumspiciat; fatebitur proculdubiò

Magistrum Nouitiorum virtute mansuetudinis ita premunitum esse debere, vt ad omnem euentum paratus, etiam si iræ vel tristitiæ passionibus intus vexetur, exteriorem saltem mansuetudinis formam nunquam deponat.

5 Ratio tertia, petitur à grauissimis damnis, quæ ex mansuetudinis incuria nascuntur. Si enim Magister irasci assueuerit, per occasiones multiplices, quæ sibi iustæ videantur; cùm eæ occasiones ad horas singulas occurrant, profectò iram in consuetudinem vertet, & conuersationis dulcedinem ad moderandos aliorum animos summo-perè necessariam, in asperitatem operum, ac verborum trahet. Hinc exoritur animorum alienatio; nam qui mortificationis doctrinam nondum didicere, asperitate proculdubio terrebuntur. Hinc enascitur genus quoddam odij, quo Nouitij vexari incipiunt, nè consilia Magistri parum mitis amplectantur. Hinc existit multiplex tentatio, quæ multos à claustro in sæculum, ynde benè recesserāt, repel-

repellit. Hinc denique pullulat sylua malorum multorum, spirituales profectum impediendum, quæ veteranis monachis notissima est.

6 Etenim præter rationes efficacissimas ex clarissimis exemplis Magister edicet, se absque mansuetudine insigni non posse vtiliter præesse. Præfuit salubriter nouo Dei populo in vnum congregato Moyses: at erat vir mitissimus super omnes, qui morabantur in terra. Præfuit sanctè Dauid: at extant plura monumenta humilitatis, & omnis mansuetudinis eius. Præfuit gloriose monachorum Pater Benedictus: at ijs, qui venenum propinabant, nesciebat irasci. Præfuere cum laude ceteri disciplina monasticæ conditores, aut propagatores, quibus paruit contemptrix mundi iuuentus: at si quis eorum historias recolat, mitissimos animos admirabitur.

7 Curet ergò Magister Nouitiorum, CHRISTI mansuetudinem toto pectore haurire, & actibus externis repræsentare. Exhibeat vultum hilarem, ac mitem, qui nouorum fratrum ani-

mos alliciat . Nullis discipulorum cul-
pis irritatus ; nullis importunitatibus
victus , nulla fragilitate commotus,
nullam ruditatem fastidians , ita se ge-
rat ; vt nullus quantumuis morosus , &
rudis , scrupulosus , aut fragilis eum
adire , die , nocteꝫ vereatur . Quin
etiam studeat se adeò facilem omnibus
exhibere , vt Nouitij nullo negotio
animaduertere possint , se Magi-
strum mitem , Dei munere , fuisse for-
ritos . Hac enim facilitatis ostensione
mirificè illos capiet , & a duam Chri-
stianæ perfectionis viam , suauio-
& planiorem efficiet . Hac certè arte
corda lapidea , in carnea corda con-
uertet , & omnem seueræ discipli-
næ rigorem temperabit . Quia ve-
rò quamdiu mortales sumus , & oc-
casionibus præsertim iustis vrge-
mur , iræ ex imperio rationis exci-
tata locus patet , sicut scriptum est,
Ira scimini , & nolite peccare ; opor-
tet Magistrum irascendi modum ad-
discere , qui Nouitiorum culpas depel-
lat , & animos minimè alienet . Verùm
modum hunc accurata obseruatione
dignum

dignum , in proximo capite de charitate, & in subsequenti de zelo trademus.

* *Agitur de culparum correptione in capite de Charitate, & in capite de Zelo.*

Cap. 3. De Charitate.

1 **D**iuinæ charitatis virtus actus duos , quasi gemellos fratres ex vtero vno producit , amorem scilicet Dei , ac proximi . Hic verò non de actu illo , & velut filio primogenito, qui est Dei amor , agemus . Etsi enim Magister Nouitiorum diuini amoris debeat esse studiosissimus : tractatio tamen hæc amoris potius proximorum practicam doctrinam requirit.

2 Primùm ergò Magister consideret, se nouorum fratrum non patrem solummodo , sed matrem quoq; esse debere ; quo nihil aptius cogitare poterit , ad mensuram charitatis , qua flagrare debet , explendam . Si enim paterni simul ac materni amoris officia copulet , nihil desiderabitur

tur

tur ad sui officij, seu magisterij metam attingendam. Etenim parentes filijs in posterum thesaurizant: matres præsentis officio amoris fouent. In hunc igitur modum spiritualibus consilijs, & exercitijs Magister quasi pater Neuitios instruat, vt thesauros nondum apparentes in cælo recondant. Eosdem verò præsentibus charitatis obsequijs, velut mater consoletur, vt animis, corporibusq; medeatur.

3 Det operam, vt seipsum singulis at-
tèperet; singulorum curam affectu tenerrimo gerat: animæ simul & corpori pro necessitate, prouideat: sitq; non animo solum beneuolus, sed insigni etiam verborum, & operum ostensione beneficus, quemadmodum quoad affectus, verba, & opera figillatim tradere paramus.

4 Quod ad affectus attinet, vt Magister officio satisfaciat, cor in Deum intendens, amore purissimo vnumquemque prosequatur, ita erga singulos benè affectus, vt ardentè admodum singulorum salutem, & perfectionem cupiat, eamq; à Domino, quotidianis

gemitibus flagitet. Omnino verò, altaris sacrificium, pro ijs, quorum gerit curam, per dies singulos, offerre meminerit, imitatione illius qui sacrificans dicebat: Ne fortè peccauerint filij mei.

5 Quòd si, propter culpas, teporem spiritus, ruditatem vel alias eius generis causas, sentiat amorem erga aliquem deferuescere; multo conatu, & orationis instantia, eam tentationem propulsare nitatur. Conijciat oculos in Magistrum cœlestem, ac dulcissimum Redemptorem nostrum, qui Apostolos rudes, abiectos, & multis etiam passionibus obnoxios, nunquam fastidiuit. Sed amavit eos, pertulit eos, & suauissima dilectione erudiuit eos.

6 E contrario, si aliqua de causa, puta ob eximiam virtutem, ingenij perspicitatem, aut alias naturæ, seu diuinæ gratiæ dotes, sentiat se in aliquem fieri propensiores, quàm in alios; attentè consideret, nè amoris modum excedat. Etsi enim is affectus ferri possit, quando ob egregiam sanctitatem, vel etiam

dotes

dotes alias bonas generatur, nec exui possit, quoties libet; timendum est tamen, nè degeneret, ut cum bono spiritu cœperit, spiritum non bono consummetur.

7 Quamdiu autem is affectus seruet (& secluso eo singulari affectu vniuersè quouis tempore, & loco, ubi ab alijs possit deprehendi) cauere debet, nè singulari verborum, & operum ostensione, aliquem se præ alijs amare significet. Nocebit enim alijs vehementer, si rem hanc minùs cautè perpenderit. Dum enim vni duntaxat, coram alijs eiusdem boni audis, beneficium confertur; agere ferunt alij, eo se priuari, & sibi alium quemuis anteponi. Sit ergò æquus Magister, & bonus boni communis æstimator. Hæc de affectu.

8 Quod ad sermonem spectat, studeat Magister, siue priuatis in colloquijs, siue in communibus exhortationibus, siue etiam in culparum correptionibus, verba melle charitatis imbuiere, & sermonem spiritu lenitatis temperare. Certoq; sibi persuadeat, verborum

borum asperitatem, nedum contumeliosas increpationes, spirituali profectui viam præcludere. Aut enim eiusmodi verba corde summisso audiuntur, aut secus. Si secus, exploratum est, cor inde magis obdurari, & correptoris odium concipere. Si patienter audiantur, timor ut plurimum, non filialis, sed seruilis, ac proinde violentus generatur. Omnino autem compertum est, ad perfectam charitatem eo timore corda parum proficere.

9 Si autem lenis sermo sit, ita ut non præceps aliqua passio, sed Christi charitas eum proferre videatur; sensim illabitur in cor, & illud emollit. Asperiora quippe verba, quasi iacula cor elidit, ne vulneretur; lenia vero, quasi mollia quædam fomenta libenter accipit. Quocirca Iesus Christus ipse Magistrorum exemplar, suavissimis potius instructionibus, quam increpationibus rudes adhuc discipulos erudiebat. Cuius in schola Paulus eruditus methodum correptionum præscripsit aies: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo de-

delicto, vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. Non inquit, arguite, corripite, vel aliquid eiusmodi, sed instruite. Neque inquit Vos instruite sed, Vos qui spirituales estis, instruite: ac si apertius dixisset, non esse virorum spiritualium, hoc est, eorum, qui à Spiritu sancto aguntur, inuehi, vel commoueri aduersus delinquentes; sed potius verborum, & actuum lenitate illos non tam carpere, quam ad salutem instruere.

10 Iamverò, si in culparum correptione, vbi culpæ id videntur exposcere, adhuc oportet lenire sermonem; minime dubium erit, in exhortationibus ad virtutes acquirendas, vitia extirpanda, mundum contemnendum, & similibus alijs, non esse miscenda acria verba. Ex eo inquam verborum genere, quibus nonnulli concionatores, ad christianam perfectionem nituntur cor violenter impellere. Sint ergò verba Magistri suauius, & Spiritus sancti vnctione delimita: & ijs planè verbis certò speret, se corda Nouitiorum, quasi iaculis
con-

confixurum. Sic enim spiritu Iesu Christi agatur tanquam idoneus eius minister. Eius nempe, de quo scriptum est: Molliti sūt sermones eius super oleum: & ipsi sunt iacula.

11 Si verò culpæ (vt decet) corripienda sint, culpam sic à persona secernat, vt interim dum culpam reprehendit, personam diligere videatur. Quod certè assequetur, si abstractè culpæ deformitatem repræsentet, vt personæ ipsi displiceat, & personam intercalatis verbis blandè alloquatur, tanquàm rem sanè amabilem, & à culpæ turpitudine longè diuersam. Vitet, quoad poterit, verba Magisterij auctoritatem redolentia: & velut vnus è discipulis, nō quasi iam perfectionem adeptus, verùm tanquàm in agone contendens, & sequens, si quo modo comprehendat comitem, & participem laborum se illis adiungat. Sic enim cordibus illorum dominabitur. Hæc de verbis-

12 Quod verò ad opera pertinet. Singularem amoris significatione non solum in spiritualibus, quæ potiorem locum obtinent, sed etiam in corporalibus necessari-

cessitatibus, discipulis adsit, siue valeant
siue ægrotent. Et nonnullas quotidianæ
disciplinæ intermissiones, cum eos re-
fectione, somno, vel alijs commoditati-
bus indigere deprehendit, indulgeat.
Quin etiam, & tempus anteuertat, ali-
quasque eiusmodi modicas, & raras in-
termissiones non usque adeo necessarias, ijs
præsertim, qui sunt natu minores, & de-
licatiores, per obedientiam, iniungat.
Vix enim dici potest, quantam vim eius-
modi patris in filios indulgentia habe-
at, ad cursû perfectionis incitadû. Ado-
lescêtes quippè, quos austeritatis metus
à statu Monastico retardabat, quique ex-
terna tantummodò hæc corporis in-
commoda formidabant (nam luctas
internas his grauiore non didicerant)
cum animaduertunt Magistrum non
ad eos laboribus vexandos, sed poti-
ùs recreandos esse pronum; carnis cu-
ram in eum conijciunt, quem beni-
gnum experiuntur, & liberiùs se to-
tos spiritualibus exercitijs tradunt.
Contrà verò, si in eo genere Magistrum
seuerum offendant, non modò, non
celeriùs currunt, verùm præ anxietate

te, & metu seueritatis, aut sui curam non deponunt, aut certè ab incepto monasticæ vitæ statu desistunt.

13 Iam igitur, si corporalia adeò commendanda sunt ad nouas Dei plantas colendas, quid hic de charitatis actibus ad spiritum alendum præstandis addendum esset? Nemo magisterio isto dignus censendus est, qui cum infirmis, Apostolo more, non infirmatur, qui, cum alij scandala patiuntur, non vritur. Intueatur ergo Magister, post IESVM CHRISTVM Redemptorem nostrum, qui est primum exemplar, Pauli Apostoli animum, & actus ad officium hoc explendum opportunissimos. Suo enim officio exactè satisfaciet, si Apostolum representare studuerit. Exhibuit quippè se, vno præsertim charitatis officio, in Ecclesiæ nascētis filios, qualem in clauastro se gerere debet Magister erga recēter indutos. Eo vsque enim flagrauit in filios, quos in Christo genuerat, & semel ac iterum parturire consueuerat; vt multiplici transformatione, modò in patrem, modò in matrem, modò etiam in nutricem mutatus, singulorum per-
sonas

sonas induens, singulorum mala patiens, singulorum bonis exultans, omnibus omnia fieret, vt omnes faceret saluos.

14 Quo circa non modò ijs præscripti-
onibus, quæ de affectibus, verbis & o-
peribus superius traditæ sunt, sed & qui-
busuis alijs modis, quos ei diuinus spiri-
tus suggesserit in corda discipulorum
se insinuare, & singulorum quasi nutrix
fieri curet. Quicquid autem in hoc ge-
nere laboris posuerit, eò directurus est,
vt corda discipulorum cãpiat, & eos,
iuxta Apostoli documentum, quasi vir-
gines castas vni viro, hoc est, Christo
despondeat. Fieri quippè non potest, vt
per iustitiæ vias eos foeliciter ducat, &
Christo coniungat, nisi ab eis ametur.
Necesse enim est, vt sine ambiguitate
vlla Nouitij Magistro suo, omnes affe-
ctus suos prosperos, siue aduersos,
motus omnes, passionis, tentationes,
consolationes, desolationes, ac denique
bona, & mala vniuersa, quibus quouis
modo afficiuntur, posito timore, vere-
cundia, seu quocumque alio respectu
sidentissimè detegant. Quomodo ve-
rò in-

rd inducentur ad res has difficiles superandas, & secreta hæc aperienda ei, quem minimè diligunt: Profectò, sine amore ac fiducia inde orta victoria hæc neutiquam speranda est.

15 Cùm ergo exploratum sit, sine victoria cordium Magistrum spiritualibus morbis Nouitiorum, non posse succurrere, neque verò sanari incipientes per sanare; nauet operam, vt ab eis, quos impensè amare debet, reciprocè ametur. Et hanc vnam è potissimis præceptionibus, quæ ad spiritualem profectum tradi solèt, existimet. Excogitet modos, quibus opportunè vtatur ad discipulos erga seipsum adeò benè afficiendos, vt quantumuis passionibus, & tentationibus agitati, non quærant peregrina aliorum Religiosorum solatia: sed in vno Magistro omne remedium ac solatium se habere confidant. Et vt nihil intentatum in hoc christianæ charitatis officio relinquat; paternis visceribus eos hortetur ad interiores omnes perturbationes sibi detegendas, disertè aiens, rem fore sibi iucundissimam, tametsi diurnam, & grauissimam inferendæ Magistro mortis tentationem aperirent. Et

ne verba leuia esse videantur, si quando aliquis grauiata tentamenta reuelet, illum amantissimè audiat, & singulari amoris ostensione peculiarem illius curam gerat. Sic. n. breuiùs, quàm explicari possit, animi vehemèter cōmoti, dulcissimèq; charitatis stimulo incitati, viâ, quâ per menses fortasse multos aggredi formidârunt, paucorû dierû alacritate cōficient. Sic etiâ ex vno Magistri experimēto cōuicti in superueniētibus afflictionum & passionû motibus, ad eundē celerius, & fidētius reuertētur, eiusq; monita tenaciùs apprehendēt. Vt verò discipulis omnibus fiducia ingeneret, noxiûq; illis pudorē, seu timorē adimat, primos interdum imperfectionum motus, quos patitur, illis prudēter detegat: vt ij nō eum Magistrum se habere credant, qui nō possit cōpati infirmitatibus eorum.

16 Hæc de charitate, tenuiter quidem, pro tantæ virtutis dignitate, & necessaria Magistri instructione notauimus. Verùm grauius admonemus, debere Magistrum è capitibus, & quasi fontibus his, plurima alia, ad quotidianos, & multiplices euentus studio multo deriuare

si va

si velit nouã Dei prolẽ (vt decet) excolere. Postulet à Deo Sapientiam hanc, & dabitur ei affluẽter; & lapides viuos ad structuram cœlestis Ierusalem exquisitos, quos habet in manibus, vt Sapiens architectus coaptabit.

Cap. 4. De Zelo.

NEcesse est eum, qui boni communis, non cuiusuis sed plane maximi curam gerit, ita Dei zelo flagrare, vt vere dicere quãdat: Zelus domus tuę comedit me. Zelus hic stimulus quidam, & diuini amoris effectus est, à zelo seu zelotypia corporeæ pulchritudinis alienissimus. Zelotypia quippe consortes rei, in quam fertur, ferre non valet: Diu verò zelus vniuersas creaturas pro captu quamq; suo in diuinæ bonitatis, quã respicit, consortium admittit, ac pro viribus, inducit.

2 Hoc ergo zelo Magister, ardentissime charitatis igne succensus, estuare debet: vt videlicet non modò eos, quos regit, in Dei consortium, & monasticæ perfectionis culmen nitatur perducere;

Verum & eò zeli pertingat, vt vix ferre valeat, vllum eorum, quos educat, esse christianæ illius perfectionis exortem. Ex eo quippe zelo in opus sibi creditū rotus incumbet, dabitq; operam, vt Nouitij omnes cursum perfectionis, certis legibus & ritibus percurrendum, constanti æmulatione conficiant.

3 Quia verò ex hoc ipso zelo multa Magister erga alios in culparum correptione, legumq; obseruatione effecturus est, in quib⁹ oportet eū labe carere: omnino sibi persuadeat, potissimum eius zeli fructū, propriā esse iustitiā; nec zelum esse sed audaciam, vel cæcitatem nimiam, dum ipse lente procedit, neq; de se corrigendo seriò cogitat, alios ad profectum grandi verborum exaggeratione perurgere. Se quippe ipsum eisdem adhortationibus, quibus alios instruit, proculdubio arguit, & vitæ suæ deformitatem apertius, quā si taceret, ostentat: atq; per hoc ipsum nihil dicendo proficit.

4 Sit ergo Magister irreprehensibili integritate conspicuus, institutiq; proprii fidissimus obseruator. In regulæ, constitutionum, instructionum, & ceremoniarum

niarum obseruatione fit maximè sedulus: & in passionum ac sensuum mortificatione, studioq; virtutum, esse curet eximius. Hæc nimium omnia zeli lex à Magistro exactè requirit, vt inculpata eius vita nouitios instruat, corripiat, hortetur, atq; perficiat. Et hæc quidem Magistri animo peréniter impressa permaneant. Quâdo verò discipulos moniturus vel correpturus est, prius introspiat, si fortè bono, ad quod alios exhortari cupit, ipse careat, vel malo, à quo alios cogitat denortari, laboret: ne cum alijs prædicauerit, ipse reprobus fiat.

5 Postquã ergo Dei zelo Magister seipsum examinauerit, & composuerit, ad discipulorum profectũ seridò admodũ eum zelum exercebit, siue in culparum correptione, siue in adhortatione ad passiones subiugãdas ac virtutes acquirẽdas, siue in assiduis monitis ad instituti, ac legũ propriarum amorem, & obseruationem, quæ sunt tria capita exercendo erga nouitios zelo oportunissimã ordine obseruato tractanda.

6 Quod attinet ad caput primum, hoc est, ad zelũ, quo culpæ redargui debêt,

necesse est duo expendere, radicem videlicet, ac speciem culparum. Radices sunt habitus vitiosi, consuetudines prauæ, & passiones indomitæ, in quas debet Magister falcem mittere. Quamdiu enim non refecatur, culpas germinabunt. In specie culparum, ex obiecto, & circumstantijs, & ex lege in quam peccatur, grauitatem metimur. Grauior enim, (quod ad leges spectat) culpa est. Decalogi quæ regulæ, regulæ quàm constitutionum, constitutionum, quàm cæremoniarum transgressio.

7 Erga culpas igitur vniuersas attentè Magister inspiciat radicem, & voluntatè cum specie culparum. Radicem quidè, vt in correptionibus, & remedijs adhibendis, semper ad eam extirpandam animum intendat: & discipulos ad eam dignoscendam erudiat. Immensæ quippe vtilitatis est, vt qui spiritualibus morbis, hoc est, vitijs ægrotant, se ijs prauis affectibus laborare cognoscant, crebro què considerent, vt remedia quærant, & exerceant. Ex defectu enim doctrinæ huius in Religionibus iam laxatis, infœlices Religiosi grauitè affectitant. quàm

quàm phrenetici ad mortem vsque laborant, neque remedium exquirunt.

8 Voluntatem verò cum specie culparum Magister ponderabit: vt nec tam acriter corripiat, quàm exigit culpæ species, si parum voluntaria fuerit: nec tam suauius, si voluntatis malitia excreuerit. Solet enim monachus vim voluntatis tantam ad ridiculas res, quas in sæculo neglexisset, conferre, quantam in diuitijs, vel honoribus mundi maximis posuisset. Cùm enim appetitui nondum mortificato pinguiorem mundi partem abstulerit, auide ac rapide fertur in ea bona apparentia, quæ intra claustra valet inuenire: quod oculate notandum est.

9 Postquàm ergo Magister culparum species circumstantiasquæ perpenderit, animo sedato, vbi tempus decretum accesserit, ad correptionem, modo statim describendo procedet. Dictum est, animo sedato, debet enim accuratissime cauere, ne cùm se intrinsecus perturbari sentit, aliquem corripiat; sed correptionem in tempus animi tranquilli

proroget, nisi cùm ex officij obligatione cogitur mox corripere. Vix enim vnquam perturbatus animus salutis proximorum profuit. Quando igitur, siue sedato animo, siue propter instantem officij obligationem, adhuc inquieto, correctio exercenda est; ita se Magister gerat, vt (quod in cap. de charitate monuimus) culpam à persona discernat, vt pateat eum, non aduersus personam, sed aduersus culpam exardescere. Semperque, vt superius dicere coepimus, dum corripiet, non tam culparum superficiem, quàm in radices earum oculos mentis diriget: vt scilicet noxias radices vitiorum, & passionum extirpet: nam quoadiu non reuelluntur, culpas novas germinabunt.

10 Pinget in exhortationibus culparum turpitudinem tam exacte, vt discipuli vel pietas oderint, doceatque vel minima culpa plus mali ac deformitatis inesse, quàm in vniuersis cruciatibus inferni. Moneat culpas etiam minimas incipientibus esse perniciosas, tametsi adultis non ita nocerent. Modica enim læsio tenellam plantam arefacit, quæ non

non lædit adultam. Etenim si Nouitiorum animis Dei zelo culparum execrationem ingenerare studuerit; decorem domus Dei insigniter augebit, & ad cursum perfectionis illos vehementer incitabit. Hæc de primo è tribus capitibus, ubi zelus exercendus est.

¶ Caput zeli secundum, latissimū Magistro campum aperit, dum cædendam vitiorum passionumque syluam, & virtutum arduitatem superandam obijcit. Huc quippe Magistri vires in communibus exhortationibus, priuatisque colloquijs, & quouis alio communicationis genere, cõferendæ sunt: & hoc proprium zeli officium est, vt ab ijs, quos Deo conciliare cupit, auferat, quod puritati ad vnionem diuinã requisitæ obstat, & conferat (quoad per eum fieri potest) id per quod vnio illa cœlestis celebranda est. Docebit ergo modū passionum mortificandi, & virtutes acquirēdi, quibuscumque medijs, modisque valuerit: vteturque ad hunc finem instructione Nouitiorū, ubi de re hac, distincte, abundeque differuimus. Id quippe ipsum quod Nouitij propriã instructionē

legentes ediscunt, exercereque constituunt ad passionum virtutumque victoriam à Magistro viua vocis oraculo tradendum, & amplificandum est.

12 Iam verò ut tertio zeli capiti satis faciat, ubi proprii instituti ratio imprimi habenda est, consideret Magister, se discipulos instruere ad vnam vnus Religionis disciplinam; quàm, si perfecti Religiosi esse velint, plurimi facere: ac intime diligere debent. Quapropter de operam, ut ad Regulæ Constitutionum caeremoniarumque propriarum custodiam, sic afficiantur; ut ex alijs disciplinis nihil ijs sapientius, vel vtilius, vel amabilius videri possit. Hortetur sapienter numero, ut sint boni status proprii æstimatores, & vel minimos ritus amoris summo prosequi, & profuso quoque sanguine obseruare constituent. Moneatur frequenter, ut hanc vnam suæ Religionis disciplinam omnibus alijs anteponant. Etsi enim aliæ quoque perfectæ, aut fortasse perfectiores sint; non omnes promiscue singulis congruant. Ordine quippe miro diuinæ Sapientiae videmus cætus Religiosorum

est

esse discretos ; & instinctu diuerso
 alios in hæc, alios in alia claustra vocari:
 vbi arreptam semel peculiarem mona-
 sticæ vitæ rationem à Deo inspiratam,
 non licet alienis doctrinis posthabe-
 re.

13. Instituti ergò proprii obseruationē
 crebrò inculcabit : docebitq; singulos
 Religionis actus , & ritus tam rigidè à
 veris professoribus obseruari debere,
 quàm si grauia præcepta essent , quæ
 mortalis culpæ reatu transgressores in-
 necerent . Cuius certè æstimationis
 ratio identidem repetenda est , nem-
 pe, quod per singulas etiam leuissimas
 cæremonias expressa Dei voluntas in-
 notescat ; quæ veros monachos æquè
 mouere debet, ac bonos sæculares gra-
 uiora præcepta mouerent.

14. Sunt & alia permulta , quæ Dei zelo
 Magistrum vrgere debent , quæ ipse in
 hac ipsa sua instructione perspiciet, &
 per se quoque extra Instructionem hæc
 deprehendet : quorum studium illi
 impensè commendamus . Euigilet,
 qui custodit Israel , & vulpes paruu-
 las capiat , ne florentem vineam de-

moliatur. Exploret vniuscuique ingenium & mores: confideretq; num aliquis teneris Dei foetibus clam noceat. Curas omnes alias abijciat, & in hanc vnam omnes animæ vires conferat. Pascat nouellum gregem ex animo; & vel pastoris more, vniuersis communibus actibus Nouitiõrum interfit: zelus quippe nõ fert, vt ab vllis eorum actibus, leu prætexu absit. (Hic impèsè cõmendandum foret eorum, qui in Religionẽ admittuntur examen. Sed functio hæc non solius Magistri est.) Deniq; vt caput hominõrum, quod zeli propriissimum est, claudamus, vigilantissimè animaduertat, num aliquis è Nouitijs, statum in quẽ vocatus est, abutatur; an sit audax, ignauus, loquax, inuerecundus, piger orationis & præsentia Dei incuriosus, ad actus communes tardus, intemperans, contetiosus, aut alijs eiusmodi vitijs notatus: & si post sedulam culturam non seriò resipiscat, exclusis apparentibus misericordia rationibus det operam, vt è claustro expellatur, antequàm contagio vitiorũ, quibus laborat, alios inficiat. Hic quippe zelus Deo acceptissimus.

mu

debet esse consultus, ut plurimas, & quotidianas difficultates Nouitij in oratione subortas, facile dirimere possit. At quomodo dubia dissoluet, qui eius doctrinae imperitus est? Augetur huius rationis vis, si euentus multiplices, in quibus Nouitij anxie laborant, expendamus. Experimentis enim plurimis nouimus Angelum Satanæ, pro lucis Angelo nouis Religiosis adhuc rudibus seipsum obtrudere: quomodo ergo verum à falso secernet, qui modicè spiritualis est? ⑥

3 Ratio tertia petitur ab exemplo, quod ad erudiendos Nouitios quemadmodum & alios homines, vim habet insignem. Manifestum est autem, non apud claustra reformata, ex communi omnium confessione semper creditum fuisse, eos in Magistros Nouitiorum eligendos esse, qui orationis studio, vel apparenter dediti sint. Neque enim sibi vel ipsi orationis imperiti persuadere possunt, hominem parum deuotum (ut vulgo dicunt) ijs, quos deuotio ducit in claustra, idoneè præesse ac prodesse valere. Ad officium ergo boni Magistri perti-

Pertinebit, non apparenter, sed verè id Præstare, sine quo, ex omnium proborū ac improborum consensu, officio satisfacere non posse existimatur. Et quidem ratio hæc, licet ob constantem omnium existimationem, mouere debeat, ex eo tamen Magistri animum potissimum debeat impellere, quod vera sit, & bono exemplo nitatur. Qua enim ratione Nouitij rerum cœlestium studio iugiter vacabunt, si Magistrum ijs rebus modicum tempus impendere perspexerint? Etenim difficillimè flectentur: siētq; velut arētia ligna, & in dies magis obdurabuntur: errorēq; grauissimū Magistri auctoritate confirmabunt.

4 Ratio quarta ducitur à tradenda doctrina. Necessè quippe est, Nouitios orandi modum diserte docere: à primis enim diebus, hoc spiritu instruendi sūt, si adsit verum salutis eorum desiderium. Iam igitur ægre poterit alios, vt par est, erudire, qui non ex professo studium orationis exercuit, & per se, quæ docet, experiri conatus est.

5. Profectò Magister tā tebet orationis esse peritus, vt more fundibulariorum

Gabaa,

Gabaa, qui capillū iacto lapide tā certo percutere posse credebantur, vt lapis in alterutram partem minime deferretur, subtiles cogitationes capillis notatas, absque errore, interfecare, & syncerum ab simulato secernere possit: quod ad scientiam sanctorum spectat. Vltorius vero, quod ad exemplum attinet, adeo debet studio orationis insistere, vt Nouitij, alia admonitione, quā Magistri exemplo non indigeant, ad orationem constantissime frequentandam.

6 Vacet ergo intentissime rerum diuinarum studio, & Mysticæ Theologiæ non speculationi tantum, sed gustui quoque, quoad poterit, seipsum, vitæ puritate, & vnionis diuinæ amore coaptet. Dei præsentiam menti impressam fidissima memoria, & cordis vigilia seruet: vt cœlesti lumine perfusus ipse proficiat, & Nouitios ad spiritualem profectū accepta è cœlo luce promoueat.

7 Doceat Nouitios orandi modum, & alia huc spectantia, quæ ipse Sanctorum Patrum lectione, Seniorum consilijs, experimētisq; didicerit. Quæ in re si strenue se gerat, singularē discipulorum

rum profectum, & sibi cumulatū à Domino præmium merito sperabit. Si enim discipulos rerum cœlestium studiosos fecerit, opus insigne patrabit, vnde singularis Dei gloria singulareq; Religionis bonum emanabit: quod Clemētissimus Redemptor noster Iesus Christus solet ample remunerare.

Cap. 6. De lectione, & catalogo librorum.

¶ **Q**uia hominis animus mortali corpore clausus, quantumvis rerum cœlestium studio addictus, ipso carnis pondere à proposito importune diuertitur, naturæ inconstantia eam iugem cordis intentionem ferre non valente: salutare consilium est, spiritualement vitam diuersorum exercitiorum varietate cōdire. Quocirca Magister, quem ad perenne studium orationis adhortati sumus, lectionem piam orationis altricem sepe repetat, & oratione, ac lectione vitam contexat: eiusmodiq; texturam discipulis summopere commendet: quod his rationibus efficiet.

2 Ra-

- 1 Ratio prima. Lectio repetita, vti nunc indicare cœpimus, tædiū, quod à perenni vni⁹ formæ studio natura patitur, extenuat: quia suauius quiddam est animā operi arduo insistentem, per interualla relaxare, quā perenniter eiusdem operis arduitate premere, Accedit huc, quod lectio ipsa animum nō conantem (vt in oratione) solet, sed alienos labores absq; conatu recensentem, conceptus varios, pro lectionis varietate, suauiter format, & genus quoddam delectationis sensim illabentis percipit.
- 3 Ratio secunda. Lectio à pijs præsertim animis recte q; compositis vsurpata docet multa, quæ, ne orando quidē, addiscuntur. Diuina quippe Sapientia Sāctis Patribus multa reuelauit, quæ illi scripto digesserunt, vt nos inde erudiremur. Neq; postulandum est, vt nobis passim eiusmodi secreta reuelētur, quādoquidem è Sāctorum scriptis, possumus illa cognoscere, ac in bona nostra priuata deriuare.
- 4 Ratio tertia. Lectio pia sedata, alte q; perpensa pios animos vehemēter commouet, & salubrior plerūq; quā oratio ipsa

ipsa existit: quod experientia crebra cō-
uincit. Etenim si, vt è vulgatissimis pa-
tet historijs, multi qui in culpæ luto ia-
cebant, fortuitò librū aliquē arripien-
tes ac ægrè legentes, repentè commoti,
emolliti, ac in Dei filios mutati sunt:
quid fiet ijs, qui non perfunctorie, sed
casto, ac sincero proficiendi, ac Deo
placendi studio sancta lectione pascun-
tur. Profectò immensa inde lucra pro-
niunt. Prouenit certè, (vt de re nostra
dicamus) Magistri illuminatio, pia & v-
tilis oblectatio, cordis emollitio, cœle-
stia desideria & cōcepti in oratione ca-
loris fomenta quæ lectoris ipsius bona
sunt. Prouenit præterea clarior notitia
doctrinæ Sanctorum Patrum, ac viro-
rum spiritualium qua Magister imbu-
tus, fit indies aptior ad Nouitios publi-
cè, priuatimquē instruendos: quod est
maximum boni communis incremen-
tum.

§ Magister ergo his rationibus flexus sit
piæ lectionis studiosissimus; & sibi, ali-
jsquē, quorum curā gerit, exercitio pla-
ne suauissimo consulere pergat. Verū
quia nō modica ex bono librorum de-
lectu

lectu utilitas existit; subiecto Catalogo
utatur, quàm frequenter poterit.

Catalogus librorum Magistri.

6 Sancta Euangelia. Epistolæ Pauli. Ba-
filij Ascetica & Regulæ. Gregorij Mora-
lia, & de cura pastorali. Augustini Con-
fessiones, Meditationes, & Soliloquia.
Opuscula Bernardi. Opuscula Sæcti Bo-
nauenturæ. Cassiani opera. Hugo de Sæ-
cto Victore de Claustro animæ. Ricar-
dus de Sancto Victore. Hübertus de e-
ruditione Religiosorum. Climacus. In-
nocétius & Gerson de Contèptu mun-
di, & alia Gersonis opuscula. Thomas
de Képis. Tractat⁹ Beati Vincétij de vi-
ta spirituali. Opera Blosii. Opuscula Di-
onisi Carthusiani. Tauleri Institutio-
nes. Albertus Magnus de Virtutibus.
Landulphus de vita Christi, & alij simi-
les.

Libri vulgares.

7 Opera P. Fr. Ludouici Granatësis. O-
pera P. Auilæ. Opera P. Didaci Perez. P.
Arias

8° Arias de Oratione , & mortificatione^o
opera B. Theresiæ, & alij similes libri.

Libri historici.

8 Sancti Gregorij Dialogi . Gregorius
Turonensis de gloria Confessorum, &
Vita Sãcti Martini. Eusebij historia Ec-
clesiastica . Theodoretij historia Re-
ligiosa. Vitæ Patrum selectæ. Speculum
exëplorum. Vitę Sanctorũ Lippomani,
& Suriij. Petr^o Damianus, & Petrus Clu-
niacensis de miraculis. Religionũ Chro-
nica. Vitæ Sãctorum ætatis nostræ, & a-
lij libri similes. Libros ergo recensitos
Magister accuratè, pro tēporum, & la-
borum occasione legat: atq; ex his, & a-
lijs similibus, prout expedire censuerit,
Novitijs distribuet. At diligēter caueat,
ne absque ipsius consilio, vlli doctrinæ
seu verbo tenus acceptæ, seu librorum
quantumuis probatorum adhæreant.
Et multò accuratiùs, ne illam exerce-
ant. Multos quippe Angelus Satanæ, in
lectionem piam seipsum insinuans, &
sine Magistri cõsilio, ad vsum rerũ sub-
limium præmaturè impellens, pio co-
lore